

בס"ד, ב' שבט התשפ"ו

מנחות ט' – בלילה מחוץ לעזרה, מנחה שחסרה ואיסור קמיצה בשמאל

שאלות:

1. חמי יצק שמן ובלל את המנחה מחוץ לשער ניקנור, המנחה כשרה?

בלילת מנחה מחוץ לעזרה ומנחה שחסרה לפני הקמיצה

הגמרא בדף שלנו מביאה מספר מחלוקות בין רבי יוחנן לריש לקיש. המחלוקת הראשונה היא בנוגע למנחה שבלל אותה מחוץ לחומת העזרה: רבי יוחנן אמר: פסולה. וריש לקיש אמר: כשרה.

- ריש לקיש אמר כשרה: כיוון שכתוב ויצק עליה שמן ונתן עליה לבנה ואחר כך והביא אתה אל בני אהרן הכהנים וקמץ. מכאן לומדים: מקמיצה ואילך מצוות כהונה, והיציקה ובלילה שלפניה כשרים בזר. ומאחר ולא צריך כהן בשביל הבלילה, ריש לקיש סובר שגם לא צריך פנים העזרה.
- רבי יוחנן אמר פסולה: כיוון שעשייתה בכלי שרת, למרות שלא צריך כהונה צריך מקום העזרה. והגמרא מביאה ברייתא ששנויה כדעתו של רבי יוחנן: בללה זר – כשרה, בללה חוץ לחומת העזרה – פסולה.

מנחה שחסרה לפני קמיצה:

הגמרא מביאה מחלוקת נוספת לגבי מנחה שחסרה קודם קמיצה: רבי יוחנן אמר: יביא מתוך ביתו וימלאנה (ניתן להשלים אותה). ריש לקיש אמר: לא יביא מתוך ביתו וימלאנה (פסולה, ויביא מנחה חדשה).

- רבי יוחנן סובר: הקמיצה קובעת את המנחה כגמורה. וכל עוד לא קמץ – יכול לתקן.
- ריש לקיש סובר: שקדושת הכלי קובעת אותה כמנחה גמורה. מרגע שהסולת נכנסה לכלי שרת ונתקדשה – אם חסרה, נפסלה.
- רבי יוחנן הקשה על ריש לקיש מלוג שמן של מצורע שחסר הלוג, ואם עד שלא יצק (הכהן על כפו השמאלית) ימלאנו. הרי קדושת הכלי (הלוג) לא פוסלת בחסרון! והופרכה הסברא של ריש לקיש.

2. דביר כהן רוצה להקטיר את הקומץ של מנחה שנעלמה באורח מסתורי, הוא יכול?

מחלוקת על שירים שחסרו בין קמיצה להקטרה

הגמרא מביאה עוד מחלוקת בין רבי יוחנן לריש לקיש לגבי שירים של מנחה שחסרו בין קמיצה להקטרה: רבי יוחנן אמר: מקטיר קומץ עליהן, וריש לקיש אמר: לא מקטיר קומץ עליהן.

הקשר למחלוקת התנאים: בזבחים ראינו מחלוקת בין רבי אליעזר לרבי יהושע האם זורקים את הדם כשהבשר אבד. הגמרא אצלינו מביאה משנה שאומרת, שלדעת רבי אליעזר שזורקים את הדם אפילו כשאינן בשר, גם אצלינו כל האמוראים מסכימים שלשיטתו מקטירים את הקומץ

אפילו שחסרה המנחה ואפילו אבדה. אבל הם חולקים בשיטת רבי יהושע שהיא פסולה. ריש לקיש סובר כרבי יהושע (הפוסל אם אבדו השיריים).

אבל גם רבי יוחנן יכול לסבור כרבי יהושע והוא יסביר שהוא פוסל רק כשכל הבשר נעלם, ורבי יהושע מודה שאפשר להקטיר את הקומץ כשחסרה רק חלק מהמנחה (נשתייר חלק).

רבי יוחנן מוכיח מברייתא שרבי יהושע מודה במקום שנשאר חצי זית בשר וחצי זית חלב בקרבן עולה שזורקים את הדם, אבל אם נעלם כל הבשר ואפילו אם נשארה מנחת הנסכים של הזבח שאינה חלק מגוף הזבח, ולכן היא לא דומה לבשר ולא זורקים את הדם.

○ ריש לקיש שפוסל כשחסרה המנחה, יסביר את העובדה שרבי יהושע מודה בזבחים, שיש הבדל בין זבח למנחה: במנחה יש פסוק שאומר וְהָרִים הַכֹּהֵן מִן הַמִּנְחָה אֶת אֲזָכָרְתָּהּ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ, וְרִישׁ לְקִישׁ לומד מהמילים מִן הַמִּנְחָה שרק אם המנחה שלמה מקטירים את הקומץ.

○ רבי יוחנן לא לומד ככה מהמילים מִן הַמִּנְחָה, אלא הוא מסביר שהמילים מדברות על המנחה שהייתה כבר שלימה בשעת הקמיצה.

○ רבי יוחנן מקשה על ריש לקיש מלחם הפנים שנפרס לאחר שהגיע זמנו להיפרק, ועדיין מקטיר עליו את הבזיכין. ריש לקיש השיב: שזו דעת יחיד של רבי אליעזר.

○ רבי יוחנן הקשה: א. זו סתם משנה, וב. אם זה רבי אליעזר למה דווקא נִפְרַס? אפילו שרוף ואבוד לגמרי גם כשר! וריש לקיש שתק.

○ הגמרא שואלת למה ריש לקיש שתק: הוא יכל לתרץ שלחם הפנים זה קרבן ציבור, וכמו שהותרה טומאה בציבור, אולי גם מנחה חסרה הותרה בציבור.

○ רב אדא בר אהבה מסיק מכאן: שחסרון נחשב כמו בעל מום (שפוסל), ולא כשר להקרבה אפילו בקרבן ציבור.

○ רבי יוסף בר שמעיה אמר לרב פפא שסיפר את הדברים, שאכן משתמע שרבי יוחנן וריש לקיש חולקים גם במנחת ציבור (כמו מנחת העומר), ולכן לא היה מקום שריש לקיש יתרץ שקרבן ציבור שונה.

3. עכבר אכל חלק מהשיריים של המנחה אחרי שקמצו אותה, אפשר לאכול חתיכה מהשיריים שהעכבר לא נגע בה?

בירור המקור לחסרון ודין השיריים באכילה

הגמרא מבררת את ההוכחות מהפסוקים לדיני חסרון:

○ רב מלכיו הביא שתי ברייתות (על הפסוק מִסְלָתָהּ וְהַפְסוּק וְהַנּוֹתֶרֶת מִן הַמִּנְחָה) שתיהן מלמדות על חסרון במנחה.

○ הגמרא מנסה לומר שאחד הפסוקים מכוון למנחה שחסרה קודם קמיצה (לפסול לגמרי) ואחד לשיריים שחסרו בין קמיצה להקטרה (לפסול לגמרי) – ויופרכו דברי רבי יוחנן בשני המקרים.

○ הגמרא דוחה את הניסיון ומסבירה שהפסוקים באו אמנם ללמד על שני המצבים לפני ואחרי הקמיצה אבל: אחד מלמד על מנחה שחסרה קודם לקמיצה שאם יביא מביתו

וימלאנה – כשר, והשני לשירים שחסרו בין קמיצה להקטרה שאף על פי שמקטיר אותן השירים אסורים באכילה.

- **זעירי ורבי ינאי** נחלקו על השיריים שחסרו לאחר הקמיצה האם הם מותרים באכילה: **זעירי** אמר: הפסוק אומר וְהִנּוּתְרָת – ולא הנותרת מן הנותרת (כלומר, אם חסרו השיריים אחרי שכבר נלקח הקומץ, מה שנשאר לא נאכל). **רבי ינאי** אמר: הפסוק אומר מִן הַמִּנְחָה – הכוונה מנחה שהיתה כבר (שלימה בשעת קמיצה אבל לא בהכרח אחר כך).

4. שמחי הכהן הוא איטר יד ימין, והוא קמץ את המנחה בשמאל, המנחה כשרה?

איסור קמיצה בשמאל

המשנה אמרה: שקמץ בשמאל פסול. והגמרא מבררת: מה המקור לזה?

- **רבי זירא** אומר: שהמקור הוא מהפסוק וַיִּקְרַב אֶת הַמִּנְחָה וַיִּמְלֵא כַּפּוֹ מִמֶּנָּה, וסומך על הכתוב במצורע שאומר וַיִּצַק עַל כַּף הַכֹּהֵן הַשְּׂמַאלִית. שדווקא במצורע ה"כף" היא שמאלית, אבל כל מקום שנאמר כף אינו אלא ימין.
  - הגמרא **מקשה** ומדייקת את ארבעת הכתובים שמזכירים שמאל בפרשת מצורע עני ועשיר: שהאזכרה **הראשונה** באה לגופה ללמד ששמן מצורע טעון כף שמאלית, **השנייה** באה ללמד לשאר המקומות שנאמר בהם כף שהם ימין, האזכרה **השלישית** באה ללמד שהאזכרה השנייה אכן באה ללמד לשאר המקומות ולא להיות מיעוט אחר מיעוט ולרבות כף ימנית במצורע, והאזכרה **הרביעית** באה לגלות שמה שאנחנו לומדים באמת לשאר המקומות הוא ימין ולא שמאל שדווקא כאן שמאל אבל במקומות האחרים ימין.
- רבי ירמיה** שואל את **רבי זירא**: אחרי שדרשת את כל המופעים של המילה שמאלית בפרשת מצורע, למה כתוב **על בהן ידו הימנית ועל בהן רגלו הימנית** לגבי השמן של מצורע עשיר? לכאורה מיותר, הרי כתוב שזה על דם האשם שניתן על הימנית?

והדיון על זה ממשיך בדף הבא.